

DRAMSKI ODER
MLADE

LUTKOVNO GLEDALIŠČE
LJUBLJANA

Maja Borin

ŽUŽKERADA

1 0

SEZONA

1 1

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Lutkovno gledališče Ljubljana

Krekov trg 2, 1000 Ljubljana
telefon: 01 3000 970
faks: 01 3000 980
e-pošta: info@lgl.si
spletna stran: www.lgl.si

Info center – blagajna LGL

informacije: www.lgl.si
telefon: 01 3000 982, 080 2004
Info center LGL – blagajna
(vhod pri vzpenjači) je odprta od
ponedeljka do petka med 9. in 19.
uro, v soboto med 9. in 13. uro in
uro pred predstavo.

Svet Lutkovnega gledališča Ljubljana

dr. Milena Mileva Blažič (predsednica),
mag. Mojca Jan Zoran (namestnica
predsednice), mag. Nina Kalčič, Barbara
Rogelj, Alojz Sedovnik

Strokovni svet Lutkovnega gledališča Ljubljana

dr. Blaž Lukan (predsednik), Brane Vižintin
(namestnik predsednika), Ajda Rooss,
mag. Jasna Vastl, dr. Mateja Pezdirc Bartol

Jera Ivanc v. d. direktorja in umetniški vodja

Ignacije Šunjič producent

Ana Rokvič Pinterič poslovna sekretarka
Tel.: 01 3000 970, info@lgl.si

Nataša Antuničević Vižintin organizacija
stikov z javnostmi
Tel.: 01 548 45 40, natasa.vizintin@lgl.si

Edita Golob koordinatorica, organizatorica
Tel.: 01 3000 976, organizacija@lgl.si

Jure Žnidaršič vodja tehničnega sektorja
Tel.: 01 3000 991, tehnika@lgl.si

Lidija Franjič arhivarka, dokumentalistka v
gledališču
Tel.: 01 3000 972, lidija.franjic@lgl.si

Mara Pevec vodja finančno-računovodske
službe
Tel.: 01 3000 983, marica.pevec@lgl.si

Silva Rebolj strokovna sodelavka
Tel.: 01 3000 981, silva.rebolj@lgl.si

Vanja Arhar Kurent računovodkinja
Tel.: 01 3000 984, vanja.arhar-kurent@lgl.si

Tatjana Arrigler strokovna programska
sodelavka
Tel.: 01 548 45 41, tatjana.arrigler@lgl.si

Delavnica LGL
Iztok Bobič, Sandra Birjukov, Mitja
Ritmanič, Jože Lašič, Zoran Srdič,
Marjeta Valjavec
Tel.: 01 3000 977, delavnica@lgl.si

Maja Borin

ŽUŽKERADA

Režija: **Jaša Jamnik**

Scenografija in kostumografija: **Vasilija Fišer**

Glasba: **Gregor Strniša**

Lektura: **Mateja Dermelj**

Oblikovanje luči: **Srečo Brezovar**

Nastopajo:

Ana Hribar – Lena

Nina Ivanič – Polona

Jernej Kuntner – Pavle

Matevž Müller – Marko

Alenka Tetičkovič – Ela, Pika

Vodja predstave in tonski tehnik: **Emil Koprivc**

Lučni mojster: **Mirsad Vrevič**

Odrska mojstra: **Tomo Hvastja, Darko Nedeljkovič**

Izdelava scene: **Delo osvobaja, d. o. o., Iztok Bobič, Zoran Srdič, Vasilija**
Fišer, Jože Lašič

Izdelava kostumov: **Vasilija Fišer, Janja Podkrajšek, Jožica Habinger**

Garderoberka, frizerka in maskerka: **Mihaela Majcen**

Dramski oder za mlade

Premiera: 4. marec 2011

Sezona 2010/11

POPOLNA PREOBRAZBA

Dramski oder za mlade (DOM) je kot naslednik Gledališča za otroke in mlade Ljubljana (GOML) izpeljal natečaj za najboljše dramsko besedilo za otroke in mladino s tematskim naslovom »Moja družina«, ki je bil objavljen v sklopu festivala »Zlata paličica«. Razpis je bil zaključen 31. julija 2010, nagrada je šla v roke Janji Vidmar za mladinsko dramo *Brez*, komisija pa je gledališču v uprizoritev predlagala tudi besedilo za najmlajše z naslovom *Žužina, moja družina* Maje Borin. U, super, pukci, prdci, drekci, kakci, bila sem navdušena. Potem sta se srečala avtorica in režiser in začele so se porajati zamisli in nastajale so nove različice besedila in spreminjal se je naslov in menjale so se maske, ki si jih liki nadenejo v pripravah na divji ples v maskah, in spremenila so se imena likov in prišla je scena in potem glasba – in na predvečer pustne sobote se bo na Dramskem odru premierno zgodila žužkerada, nori ples v maskah. Žužkerada, zabava z žuželkami, predstava za najmlajše.

Pred vami se bodo odvile take in drugačne preobrazbe, stilske, živalske, igralske, popolne, resnične in zaigrane hkrati, kot npr. preobrazba gosence prek bube v metulja, Jerneja v Pavleta, Nine v Polono in ličinke v bubo in potem v pikapolonico, Alenke v muho Elo in v komarko Piko (Alenka vedno igra vsaj dve vlogi), muhe Ele pa v čebelo, komarja v mravljo in mravlje v komarja, Matevža

v Marka in Ane v Leno. Takole na hitro nekaj najočitnejših z odra, ampak za odrom in pred njim in okoli njega, vsenaokrog po mestu, v državi, uniji, na celini, planetu jih je še več, ves čas in povsod se dogajajo; najprej bolj primitivne, potem so bile nekaj časa priljubljene duhovne, danes pa so *in* popolne (ne tiste z bubo, ampak tiste brez gub). V iste reke vstopamo pa spet ne vstopamo. Ta je Heraklitova.

POPOLNA PREOBRAZBA: jajčece – ličinka (gosenica) – buba – odrasla žuželka

NEPOPOLNA PREOBRAZBA: jajčece – ličinka – odrasla žuželka

Pri čebelah velja (s številnimi izjemami), da so naloge v panju porazdeljene glede na starost delavk: najprej čistijo celice in pokrivajo zalego, nato spremljajo matico in hranijo zalego, okoli desetega dne začno čistiti panj, polniti celice s cvetnim prahom in nektarjem, ki ga sprejmejo od pašnih vrstnic, nato se posvečajo gradnji satovja in prahi panja – vsa opravila v panju so običajna za do tri tedne stare čebele. Na pašo letajo starejše čebele, tiste v zreli dobi, ki imajo že utrjeno in krepko telo – krilno mišičje je pripravljeno za dolge polete z dodatnim tovorom, razvite so strupne žleze za obrambo, za razgraditev sladkorjev pa iz krmilne žleze izločajo encime –, mladeniški puh jim je že odpadel in so zato videti temnejše od svojih mlajših vrstnic; na pašo letajo

štiri do pet dni, nato umrejo.

Ej, kaj vse nas lahko naučijo videti žuželke. Da je skrivnost v detajlu in lepota v funkciji, da ima vsaka stopnja svoj namen in vsaka starost svoj obraz.

Metamorfoza je grška beseda in pomeni preobrazbo; tudi hipokrit, izraz za hinavca, je izvirno grška beseda – za igralca. Brez igralca pa ni teatra. *Ergo* smo vsi malo igralci. Mar ne?

J. I.

Jaša Jamnik
O MUHAH IN LJUDEH

Kaj vse rečemo in govorimo: »priden kot mravlja«, »marljiv kot čebela«, pa »siten kot osa«, »len kot trot«, pa da »grejo kot muhe na med« (in na drek), da »ima kdo svoje muhe« ali »metuljčke v trebuhu«, da »kot metuljček leta s cveta na cvet« in »zdaj smo pa tam, kjer ni muh« ...

Muhasti smo in zmerjamo se z ušmi in muhami podrepnimi in starimi veščami in drekobrbci ... Pa se vseeno pišemo Keber, Pajk, Muha, Komar, Bolha ...

Zamenjujemo gosenice in ličinke, ličinke in črve, črve in deževnike, deževnike in gliste ... in tako naprej. Še avtomobilu rečemo »hrošč«. Potem se pa pritožujemo, da nas pikajo, grizejo in ščipajo. In da nas peče, boli in srbi.

Hudi smo in jim rečemo kar mrčes. In golazen. Ali pa, če smo slučajno dobre volje, ko jih opazimo, žuželke. Dostikrat tudi tistim, ki to niso. Saj je vseeno. Kdor je majhen in ima več kot štiri noge, je sumljiv. Pa tudi tisti, ki jih sploh

nima. Zato, ker se jih vsaj majčkeno bojimo ali pa se nam gnusijo. Ker jih ne poznamo. Rečemo si: »Časopis je orožje, vzemi ga v roke!« – ŽBAM! – in težava je z enim samim nonšalantnim zamahom odpravljena.

Pa se pridušamo, da »še mravlji ne bi storili žalega«, in zagotavljamo, da »to ni muha enodnevnica« ...

POGOVOR JERE IVANC Z AVTORICO BESEDILA MAJO BORIN

J. I. Od kod ideja za dramatizacijo sveta žuželk? Ste v prostem času navdušena entomologinja (žužkoslovka)?

M. B. Ideje na temo moja družina sem iskala v edini družini, ki jo zares dobro poznam. Ko smo bili majhni, nam je oče na slikovit način predstavljal drugačne svetove: zvezdne, umetnostne, rastlinske in živalske. Z zgodbami nam je približal, kar se nam je na prvi pogled zdelo čudno ali nezanimivo. S tal je pobral hrošča, da smo občudovali njegove zelenomodre barve, našel je posušeno bubo in nam razložil, kako se gosenica preobrazi v metulja. Za tisoč otroških čudes je našel prav toliko zgodb, podob, ilustracij in fotografij, ki so v nas vzbudile radovednost in tisto večno ponavljajoče se vprašanje 'zakaj'. Ker do danes nisem dobila odgovorov na vse svoje 'zakaje', se še nisem nehala spraševati, raziskovati in se čuditi neznanim svetovom. Tokrat so prišle pod moje povečevalno steklo različne družine žuželk in njihovo skrivno življenje.

J. I. V katero žuželko bi se najraje namaškarali in zakaj.

M. B. V čebelo, ker bi me potem upravičeno klicali čebelica Maja. Če čisto odkrito priznam, sem vsaj v eni stvari zelo podobna žuželkam – ne maram mrzlih dni!

J. I. V koga ali kaj pa bi se najraje preobrazili?

M. B. Med žuželkami mi je po imenu najbolj všeč potujoča mravlja, njeno nomadsko življenje, pustolovščine, vsak dan nova odkritja, nove poti. Manj so mi všeč njihova potovanja v strnjeni koloni in življenje v številni koloniji, zato bi si, če bi bilo mogoče, omislila preobrazbo v vrsto individualnih krilatih potujočih mravelj, da bi si svet lahko ogledala tudi iz ptičje perspektive. Če bi lahko izbrala preobrazbo v rastlino, bi se odločila za mediteranski bor.

J. I. Za žuželke v *Žužkeradi* bi lahko rekli, da velja reklo: »Volk dlako menja, nravi pa ne.« Velja podobno za ljudi?

M. B. Zagotovo se človekova bistvena nprav ne menja, četudi se telo popolnoma spremeni. Človeške preobrazbe so danes nekaj

tako vsakdanjega kot preobrazbe žuželk, razlika je le v tem, da se ljudje s popolnimi preobrazbami največkrat izmaličijo, žuželke pa izpopolnijo. Bistvena razlika je, ali za spremembe poskrbi narava ali jih »ustvari« človek. Ljudje v resnici nismo to, kar kažemo na zunaj, ampak tisto, kar živimo. Majhni otroci so najboljši pokazatelji za ljudi, saj intuitivno izberejo tiste, v družbi katerih se najbolje počutijo. Ne sodijo še po zunanosti; človeška nprav, kot skupek posameznikovih lastnosti, je njihovo edino merilo. Zato je otroška iskrenost nepodkupljivo pristna.

J. I. Kako bi opisali razliko med pikom komarja, muhe, čebele, ose, mravlje in injekcije?

M. B. Piki žuželk so bolj boleči, srbeči ali skeleči kot piki injekcij, čeprav se injekcij ponavadi bolj bojimo. Verjetno zato, ker injekcije povezujemo z boleznimi in zdravniki, pike žuželk pa z naravo. Ampak kljub vsemu, nič ni hujšega, kot da te v čudoviti poletni noči napade trop lačnih komarjev.

J. I. Kaj svetujete otrokom – kaj naj storijo, kadar jim pot prekriža žuželka?

M. B. Bodite radovedni, oglejte si skrivnostni in razburljivi svet žuželk, spremljajte njihove poti, na sprehod v gozd se odpravite s povečevalnim steklom, opazujte navade žuželk, a pri tem ne pozabite, da je njihovo življenje prav tako dragoceno in edinstveno kot vaše ali kogarkoli drugega.

STE VEDELI ...

Ste vedeli, da je za 1 kg svile potrebno 2,5–4 kg suhih kokonov nočnega metulja sviloprejke? Gosenica iz svojih obustnih predilnih žlez izloča tekočo svilo, ki se na zraku strdi; s svilenimi vlakni se zaprede v kokon, da bi se zabubljena v miru preobrazila v odraslega nočnega metulja, ljudje pa bube poberejo, jih skuhamo in z njih razpletemo niti, da stkemo svilo in si iz nje sešijemo kravato.

Ste vedeli, da je pikapolonica velika prijateljica vrtnarjev, saj so škodljivci, kot so listne uši, bolšice in kaparji, glavna hrana odraslih žuželk in njihovih ličink; ljudje pikapolonice danes uporabljamo za biološko zatiranje škodljivcev.

Ste vedeli, da je govnač ali skarabej v starem Egiptu veljal za sveto žival? Poiščite suh kravjek na pašniku – če so v njem luknjice, pomeni, da so na delu pridni govnači in da je pašnik zdrav.

Ste vedeli, da je mesarska muha dobila ime zato, ker se njene ličinke hranijo z mesom, tj. z odmirajočim tkivom, kar strokovnjaki v sodni medicini s pridom izkoristijo pri ugotavljanju časa smrti – glede na najstarejšo ličinko vsake vrste, ki jo najdejo na truplu, lahko precej natančno določijo, kdaj je bilo izleženo jajčece.

Ste vedeli, da so komarji kot družina kozmopoliti? Sorodnike imajo po vsem svetu. (Nasprotje od kozmopolita je endemit, to je organizem, ki je razširjen le na ozko določenem območju.)

Ste vedeli, da je kranjska čebela ali kranjska sivka najbolj pridna in najbolj snažna vrsta čebele?

Ste vedeli, da se nočni metulji v naravi orientirajo po najsvetlejšem telesu na nebu (luni ali zvezdi), ko pa se v njihovi bližini pojavi močna nočna svetilka, ta prevzame vlogo naravne orientacijske točke in zmede njihov orientacijski sistem; ker skušajo ohraniti stalno enak kót gibanja, izvajajo korekcijo smeri letanja, kar jih neizogibno pripelje v spiralni let okoli svetilke.

Ste vedeli, da predstavljajo mravlje od 15 do 20 odstotkov vse kopenske biomase živali, v tropih, kjer so najštevilčnejše, pa tudi do 25 odstotkov? Tako kot za ljudi so zanje značilne različne razvojne stopnje glede prehranjevalnih navad: nekatere vrste plenijo hrano po okolici (lovci), nekatere (pastirji in nabiralci) nabirajo rastlinsko hrano, občasno plenijo druge živali ter v svojih gnezidih gojijo listne uši, z mano katerih se prehranjujejo; primer najvišje stopnje (poljedelci) pa so krojaške mravlje v tropskih predelih Amerike, ki v svojih kolonijah namensko gojijo glive, s katerimi se prehranjujejo.

Pripravila J. I.

Maja Borin

Maja Borin, rojena leta 1978 v Mariboru, je leta 2001 končala študij dramaturgije na AGRFT v Ljubljani. Diplomirala je z nalogo *John Millington Synge, dramski prispevek k preporodu irskega gledališča in uprizoritve Syngeovih del na odrih slovenskih profesionalnih gledališč* in zanj prešla akademsko Prešernovo nagrado. Na akademiji je pet semestrov opravljala praktično dramaturgijo pri gledaliških produkcijah pod vodstvom prof. Mileta Koruna in prof. Matjaža Zupančiča. Za praktično dramaturško delo in za pisno seminarsko nalogo je prejela štiri zlatolaske, letne akademijske nagrade. Znanje in izkušnje s področja dramaturgije je nabirala v slovenskih institucionalnih in neinstitucionalnih gledališčih kot dramaturginja in asistentka režije, s pisanjem člankov za gledališke liste, s strokovnimi prispevki o gledališču za vzgojitelje in učitelje, kot članica umetniškega sveta in urednica gledaliških listov v Šentjakobskem gledališču, pomočnica direktorice 38. Borštnikovega srečanja, članica strokovne žirije na Dnevih komedije v Celju, regijska selektorica za otroške predstave in uprizoritve za odrasle v okviru JSKD ... Objave literarnih del za otroke v domala vseh slovenskih otroških revijah so jo pripeljale na mesto urednice otroških revij. Od aprila 2005 je zaposlena v Drami SNG Maribor kot dramaturginja in urednica gledaliških listov.

Prvo samostojno dramsko besedilo za otroke *Pozabljeni Božiček* je pod okriljem Šentjakobskega gledališča režirala leta 2001. Naslednje leto je napisala in v produkciji studia Hieroglif postavila na oder *Zmajčkove prijatelje*, leta 2004 je po slikanici japonske princese Takamado *Ledena gora Luli* napisala istoimensko dramaturgijo s songi, ki je bila uprizorjena v Šentjakobskem gledališču. Po motivih Minolijevega *Vilinčka z Lune* je leta 2007 za Dramo SNG Maribor napisala *Vilinčka*, ki je doživel že več kot 80 ponovitev. Leta 2009 je na povabilo režiserja Mihe Goloba napisala besedilo *Peter Nos je še vedno vsemu kos* (nastalo je po motivih iz zgodbic Leopolda in Primoža Suhodolčana), ki je bilo, kot zadnja premiera, uprizorjeno v produkciji Gledališča za otroke in mlade Ljubljana v Španskih borcih. Leta 2010 je na razpis Lutkovnega gledališča Ljubljana za izvirno dramsko besedilo za otroke poslala igro *Žužina, moja družina*, ki je za namen uprizoritve dobila naslov *Žužkerada*.

Jaša Jamnik

Rojen 1964 v Ljubljani, avtor približno petdesetih režij v profesionalnih gledališčih in dvajsetih z amaterskimi skupinami. Režiral je v skoraj vseh slovenskih profesionalnih gledališčih in v tujini. Kot režiser sinhronizacije risank redno sodeluje na Televiziji

Slovenija. Deluje tudi kot igralec v gledališču, na televiziji in filmu.

Za svoje delo je bil večkrat nagrajen, med drugim tudi z nagrado zlata paličica za režijo in dramtizacijo predstave Frana Milčinskega *Butalci* (1999).

Vasilija Fišer

Navdih za likovno podobo *Žužkerade* je iskala v naravi, v listih, odpadlih z dreves, pod katerimi se skrivajo najrazličnejše žuželke. Poseben izziv in trd oreh so bili zanjo kostumi, saj jih je bilo treba iz dejanske podobe insektov »prevesti« v njihovo človeško različico.

Vasilija Fišer je študirala scenografijo na Visoki šoli za glasbo in upodabljajočo umetnost v Gradcu v Avstriji. Med študijem in po njem je delala kot asistentka scenografije in kostumografije v graški in züriški operi. Profesionalno pot je nadaljevala v Sloveniji, Avstriji, Nemčiji in Hrvaški in sodelovala s številnimi režiserji (Jaša Jamnik, Andreja Kovač, Vito Taufer, Ivana Djilas, Vinko Möderndorfer, Dejan Sarić, Nana Miličinski, Samo M. Strelec in drugi). Za predstave *Sneguljčica* (Slovensko mladinsko gledališče), *Trije prašičji prašički* (GOML) in *Pastirica in dimnikar* (Prešernovo gledališče Kranj) je dobila nagradi zlata paličica (leta 2003 in 2007).

Sodeluje tudi pri filmskih projektih, najbolj pa se veseli ustvarjanja otroških in opernih predstav.

To je že njeno tretje sodelovanje z Lutkovnim gledališčem Ljubljana oziroma z DOM-om (*Trije prašičji prašički*, *Čarovnička* in *Žužkerada*).

Stojijo od leve proti desni:
Emil Koprivc, Darko Nedeljkovič,
Mihaela Majcen, Gregor Strniša,
Tomo Hvastja

Sedijo od leve proti desni: Jaša Jamnik,
Ana Hribar, Alenka Tetičkovič, Vasilija Fišer,
Nina Ivanič, Mirsad Vrečić, Matevž Müller, Jernej Kuntner

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Krekov trg 2, 1000 Ljubljana
telefon: 01 3000 970 | faks: 01 3000 980
e-pošta: info@lgl.si | spletna stran: www.lgl.si

Info center – blagajna LGL

informacije: www.lgl.si
telefon: 01 3000 982, 080 2004
Info center LGL – blagajna (vhod pri vzpenjači) je odprta od ponedeljka do petka med 9. in 19. uro, v soboto med 9. in 13. uro in uro pred predstavo.

Kartica KU KU vam omogoča nakup vstopnic pri blagajni in po internetu. Vstopnice za tekoči mesec si lahko zagotovite v predprodaji.

Gledališki list, sezona 2010/11
Izdalo: **Lutkovno gledališče Ljubljana**
Za izdajatelja: **Jera Ivanc**
Odgovorna urednica: **Jera Ivanc**
Urednica: **Lidija Franjič**
Lektorica: **Mateja Dermelj**
Fotografije: **Nejc Saje**
Avtorica ilustracije: **Meta Wraber**
Oblikovanje: **Andreja Peklar, Borko Tepina, Matija Prnaver**
Tisk: **M-Grafika, d. o. o.**
Naklada: **600 izvodov**

Poleg Ministrstva za kulturo Republike Slovenije in Mestne občine Ljubljana – Oddelka za kulturo nam uresničevanje programov omogočajo še:

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (spletne strani, DVD-ja ipd.) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

